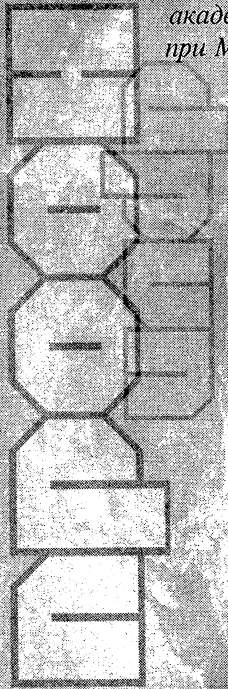

ПРОБЛЕМА
ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ
ПРОЦЕСУ
ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ
В РАМКАХ ООН

МЕРЕЖКО О.О.,
кандидат юридичних
наук, доцент

*Дипломатична
академія України
при МЗС України*

Якщо перефразувати відоме висловлювання Р.Рейгана, то можна сказати, що на сьогоднішній день ООН більше не є засобом вирішення міжнародних проблем, скоріше навпаки - ООН сама є міжнародною проблемою.

Не додало авторитету ООН і скандальна заява її нинішнього Генерального секретаря Кофі Аннана, який фактично підтримав акт явної агресії США і НАТО проти Югославії; оскільки ця заява яскраво продемонструвала всьому світові не тільки волаючу міжнародно-правову безграмотність Генсека ООН, але й також показала, хто є реальним хазяїном ООН.

У наш час ООН переживає глибоку кризу, пов'язану не стільки з фінансовими проблемами цієї організації, скільки зі значним падінням її авторитету на міжнародній арені.

На превеликий жаль, в очах багатьох країн світу ООН бачиться в якості забюрократизованої організації, котра повністю відірвана від реальності, і яка досить легко маніпулюється США.

Які ж існують шляхи виходу із цього кризового стану, в якому опинилась ООН?

На нашу думку, існують дві основні моделі реформування ООН.

По-перше, можна піти шляхом так би мовити «акціонування» ООН, який було запропоновано консервативним мозковим трестом республіканської партії США

«Heritage Foundation».

Суть цієї моделі полягає в тому, що процес прийняття рішень в органах ООН буде будуватися на принципі «один долар – один голос». Іншими словами, за цією моделлю, та держава, яка вносить найбільший фінансовий внесок у бюджет ООН, буде мати вирішальний голос в усіх міжнародних питаннях. Сьогодні такою державою є США (25% бюджету ООН)¹.

Цілком очевидно, що дана модель є не тільки абсурдною, але й глибоко антидемократичною, незважаючи на той факт, що її висувують представники тієї країни, яка вважає себе еталоном демократії.

Що стосується фінансового внеску США в бюджет ООН, несплаченою якого американський Конгрес час від часу шантажує ООН, то слід пригадати той вельми показовий епізод, коли шведський прем'єр-міністр Олоф Пальме запропонував Генеральній Асамблеї ООН зменшити цей внесок США, а адміністрація тодішнього президента США Р. Рейгана виступила рішуче проти цього, оскільки побоювалася, що в кінцевому підсумку такий крок призведе до зменшення впливу США в ООН².

З нашого погляду, скоріше треба віддати перевагу іншій моделі реформування ООН, яка спрямована на більшу демократизацію процесу прийняття рішень в цій організації. Дана модель передбачає, що прийняття рішень в ООН має бути максимально наближене до формули «одна людина – один голос».

На жаль, повністю реалізувати цей демократичний принцип навряд чи вдасться, оскільки треба враховувати той факт, що членами ООН є не індивіди, а равносуверенні держави. Проте можна запропонувати наступне.

По-перше, треба ліквідувати Раду Безпеки ООН з її правом вето та передати всі її повноваження Генеральній Асамблеї ООН, яка має відігравати в новій структурі ООН роль аналогічну ролі верхньої палати в федеративній державі.

По-друге, необхідно створити новий орган ООН – свого роду нижню палату, в якій би голоси розподілялись в залежності від кількості населення в окремо узятій країні, з тим щоб запобігти такій недемократичній ситуації, коли яка-небудь маленька країна з нечисленним населенням має такі самі права та вплив, що й багатомільйонна країна.

Інакше кажучи, у вищому органі ООН будуть представлені всі держави-члени ООН, і цей орган буде приймати рішення по ключовим питанням міжнародного життя; а нижня палата буде представляти

ПОСИЛАННЯ

¹ Основные сведения об Организации Объединенных Наций: Справочник. – М.: Международные отношения, 1991. – С. 231.

² Our Global Neighborhood. The Report of The Commission on Global Governance. Oxford University Press. – New York. – 1996. – P. 300.

³ Ст. 108 Статуту ООН // Действующее международное право. В 3-х томах. Том. 1. – М., 1996. – С. 32.

⁴ The GATT/WTO Dispute Settlement System: International Law, International Organizations and Dispute Settlement. – Kluwer Law International Ltd. – U.K. – 1997. – P. 57-65.

не стільки держави, скільки населення світу.

Зрозуміло, що вищесказане є лише загальною схемою, робочою моделлю, яка вимагає подальшої деталізації та уточнення. Проте основний принцип реформування ООН є цілком очевидним – це подальша демократизація.

У цьому зв'язку перед нами неминуче постає наступне питання.

Загальновідомо, що за Статутом ООН будь-які зміни Статуту можливі лише тоді, якщо ніхто з постійних членів Ради Безпеки ООН не скористається правом вето³. Якщо залишатися на позиціях реалізму, то треба визнати той прикрий факт, що скоріше за все постійні члени РБ ООН ніколи не відмовляться від так званої «ялтинської формули», яка дає їм право вето.

У такому разі треба буде поставити питання про вихід більшості держав з ООН і створення альтернативної організації міжнародної безпеки, побудованої на нових засадах і принципах. У цьому плані можна скористатися цікавим досвідом трансформації ГАТТ у СОТ, який яскраво свідчить про те, що радикальна реформа ООН є реальною можливістю⁴.